

SỰ PHÁT TRIỂN CÁC CHUẨN MỰC QUỐC TẾ BẢO VỆ QUYỀN CỦA NGƯỜI CAO TUỔI

TS. Lã Khánh Tùng

Khoa Luật – ĐH QG HN

Cách tiếp cận dựa trên quyền đối với người cao tuổi ngày càng được quan tâm hơn, trong bối cảnh số lượng người cao tuổi ngày càng gia tăng tại mọi quốc gia trên thế giới. Với cách tiếp cận này, người cao tuổi (*older person, older people*) từ vị trí là người tiếp nhận thụ động sự chăm sóc, hưởng “an sinh xã hội” trở thành chủ thể tích cực của các quyền.

Khuôn khổ quốc tế pháp lý bảo vệ quyền của người cao tuổi dù đã dần hình thành, nhưng hiện vẫn còn khá yếu. Đến nay, chưa có một điều ước toàn cầu nào để bảo vệ riêng nhóm này. Để phân tích rõ hơn, bài viết này tập trung vào hai chủ đề: 1) Khuôn khổ pháp lý quốc tế bảo vệ quyền của người cao tuổi hiện nay; 2) Cuộc thảo luận đang tiếp diễn để hình thành một Công ước về quyền của người cao tuổi.

I. KHUÔN KHỔ PHÁP LÝ QUỐC TẾ BẢO VỆ QUYỀN CỦA NGƯỜI CAO TUỔI

Cho dù ngay từ năm 1948, một bản dự thảo Tuyên ngôn về Quyền của người cao tuổi đã được thảo luận,¹ đến nay nhìn chung khuôn khổ pháp lý bảo vệ quyền của người cao tuổi còn khá yếu. Các nguồn văn kiện về người cao tuổi chủ yếu thuộc về ba nhóm là: 1) Các công ước, khuyến nghị và bình luận chung của các ủy ban giám sát công ước; 2) Các nghị quyết của Đại Hội đồng, Hội đồng Nhân quyền Liên hợp quốc; 3) Các văn kiện được thông qua tại hội nghị toàn cầu.

1. Các công ước, khuyến nghị và bình luận chung của các ủy ban giám sát công ước

Tuyên ngôn nhân quyền phổ quát (UDHR, 1948) đã khẳng định về nguyên tắc mọi người đều bình đẳng trong việc hưởng các quyền, không có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào (Điều 1 và 2). Nguyên tắc bình đẳng và không phân biệt đối xử này cũng được khẳng

---

¹ “Draft Resolution on a Declaration of Old Age Rights”, 1948, trong sách “The Rights of Older Persons: Collection of International Documents”, Israel Doron & Kate Mewhinney (Biên tập), Jerusalem, 2007

định trong hầu hết các công ước nhân quyền khác (Khoản 2, Điều 2 và Điều 3 Công ước quốc tế về các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa – ICESCR, Khoản 1, Điều 2 và Điều 3 Công ước quốc tế về các quyền dân sự và chính trị - ICCPR...). Tuy nhiên, trong số các công ước cơ bản về nhân quyền, chỉ có một công ước (Công ước về bảo vệ người lao động di cư và thành viên gia đình họ) là có đề cập trực tiếp đến việc chống lại sự phân biệt đối xử dựa trên “lứa tuổi” (age) (Khoản 1, Điều 1).

Cho đến nay chưa có một công ước riêng về người cao tuổi, dù cuộc thảo luận đã bắt đầu trong những năm qua (nội dung này sẽ được thảo luận kỹ hơn trong mục II). Mới chỉ có Tổ chức lao động thế giới (ILO) thông qua một công ước về các chế độ hưởng do tàn tật, tuổi già và tiền tuất (số 128, năm 1967). Cạnh đó, ILO có một công ước về An sinh Xã hội (các tiêu chuẩn tối thiểu) (số 102).²

Đến nay, đã có 2 Bình luận chung/ Khuyến nghị do hai ủy ban giám sát công ước ban hành tập trung về quyền của người cao tuổi, bao gồm: Bình luận chung số 6 (năm 1995) của Ủy ban các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa (CESCR), cơ quan giám sát Công ước quốc tế về các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa (ICESCR), và Khuyến nghị chung số 27 (năm 2010) của Ủy ban về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử chống lại phụ nữ (CEDAW), cơ quan giám sát thực hiện Công ước về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử chống lại phụ nữ (CEDAW).

Bình luận chung số 6 về các quyền kinh tế, xã hội, văn hóa của người cao tuổi được Ủy ban các quyền Kinh tế, xã hội và văn hóa (CESCR) thông qua năm 1995, sau khi Ủy ban này đã thông qua Bình luận chung về Người khuyết tật (số 5). Bình luận chung số 6 tập trung vào quyền bình đẳng và các quyền kinh tế, xã hội của người cao tuổi. Theo Bình luận chung, dù ICESCR không đưa ra quy định cụ thể nào về quyền của người cao tuổi, tuy nhiên Điều 9 đề cập đến “quyền của mọi người được hưởng an sinh xã hội, bao gồm cả bảo hiểm xã hội” nhằm ghi nhận các lợi ích của người cao tuổi. Theo quan điểm thực tế thì quy định của Công ước áp dụng đầy đủ cho tất cả các thành viên trong xã hội, điều này rõ ràng là người cao tuổi cũng được hưởng đầy đủ các quyền đã công nhận trong Công ước. Cách tiếp cận này cũng được phản ánh đầy đủ trong Kế hoạch hành động quốc tế Viên về người cao tuổi (đoạn 10). Mặc dù cả Công ước và Tuyên ngôn nhân quyền phổ quát đều không đề cập một cách cụ thể đến yếu tố tuổi tác như là một cơ sở của việc

---

² Cạnh đó, ILO còn có một số Khuyến nghị: số 162 về Người Lao động cao tuổi; số 131 về các Chế độ hưởng do tàn tật, tuổi già và tiền tuất.

ngghiêm cảm phân biệt đối xử, điều này không có nghĩa là yếu tố này bị loại trừ, mà là do thực tế khi những văn kiện này được thông qua, tuổi tác của dân số chưa được coi là vấn đề rõ ràng và mang tính áp lực như hiện nay (đoạn 11). Trong khi báo cáo của các quốc gia chưa có sự quan tâm đến người cao tuổi, Ủy ban mong muốn rằng trong tương lai vấn đề người cao tuổi liên quan đến từng quyền của Công ước sẽ được quan tâm trong tất cả các báo cáo quốc gia (đoạn 15). Bình luận chung số 6 bên cạnh việc đề cập đến các nghĩa vụ chung của quốc gia, đồng thời nêu các nghĩa vụ cụ thể liên quan đến các quyền, bao gồm: Điều 3: Quyền bình đẳng của nam nữ; các Điều từ 6 đến 8: Các quyền liên quan đến việc làm; Điều 9: Quyền an sinh xã hội; Điều 10: Bảo vệ gia đình; Điều 11: Quyền hưởng tiêu chuẩn sống thích hợp; Điều 12. Quyền về sức khoẻ tinh thần và thể chất; các Điều từ 13 đến 15: Quyền giáo dục và văn hoá.

Cạnh đó, Ủy ban các quyền Kinh tế, xã hội và văn hóa (CESCR) còn có Bình luận chung số 19 về Quyền được hưởng an sinh xã hội (Điều 9). Bình luận chung nhắc lại Điều 25 (1) Tuyên ngôn nhân quyền phổ quát 1948 nêu rằng tất cả mọi người có quyền “hưởng an sinh xã hội trong trường hợp thất nghiệp, ốm đau, khuyết tật, góa bụa, tuổi già hoặc thiếu kế sinh nhai trong những hoàn cảnh ngoài tầm kiểm soát của mình”. Bên cạnh những nội dung chung, Đoạn 15 tập trung vào quyền an sinh của người cao tuổi, kêu gọi các quốc gia thành viên cần có biện pháp thích hợp để thiết lập chương trình an sinh xã hội cung cấp lợi ích cho người cao tuổi, bắt đầu từ một độ tuổi cụ thể được quy định theo pháp luật quốc gia. Ủy ban nhấn mạnh rằng các quốc gia cần thiết lập một tuổi nghỉ hưu phù hợp với hoàn cảnh quốc gia tính đến các yếu tố như bản chất của nghề nghiệp, các loại công việc cụ thể như nghề độc hại và khả năng làm việc của người lớn tuổi. Các quốc gia thành viên cần sử dụng các nguồn lực sẵn có, cung cấp phúc lợi không cần phải đóng góp cho những người cao tuổi mà ở tuổi về hưu họ chưa đủ các đóng góp theo hệ thống bảo hiểm xã hội hoặc để hưởng các phúc lợi an sinh xã hội khác và không có nguồn thu nhập khác.

Khuyến nghị chung số 27 về phụ nữ cao tuổi và các quyền con người của họ, được Ủy ban về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử chống lại phụ nữ (CEDAW) thông qua vào năm 2010. Khuyến nghị chung này phân tích mối quan hệ giữa các điều khoản của Công ước CEDAW và tuổi già, sự lão hóa. Nó xác định nhiều hình thức phân biệt đối xử mà phụ nữ phải đối mặt khi họ già đi (đặc biệt là một số nhóm như phụ nữ nông thôn, phụ nữ nghèo đô thị, người thuộc các nhóm thiểu số...), đồng thời làm rõ nội dung các nghĩa vụ của quốc gia thành viên liên quan đến phụ nữ cao tuổi, phản ánh những mối quan tâm của phụ nữ cao tuổi vào chiến lược quốc gia, các sáng kiến phát triển và hành động tích cực để họ có thể tham gia đầy đủ vào xã hội mà không bị phân biệt đối xử và

trên cơ sở bình đẳng với nam giới. Khuyến nghị chung này cũng hướng dẫn các quốc gia thành viên bao gồm tình hình phụ nữ cao tuổi trong các báo cáo của họ về việc thực hiện Công ước. Việc loại bỏ tất cả các hình thức phân biệt đối xử đối với phụ nữ cao tuổi chỉ có thể đạt được bằng cách tôn trọng và bảo vệ các quyền và nhân phẩm của họ. Ủy ban cũng đưa ra nhiều khuyến nghị cho các quốc gia về các vấn đề khuôn mẫu (stereotypes), bạo lực, tham gia vào đời sống công cộng, giáo dục, lao động, sức khỏe, hôn nhân và đời sống gia đình của phụ nữ, phụ nữ nông thôn và các nhóm yếu thế khác.

2. Các nghị quyết của Đại Hội đồng, Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp quốc

Cùng với Tuyên ngôn nhân quyền phổ quát (UDHR, 1948), Những Nguyên tắc của Liên Hợp quốc về người cao tuổi (*United Nations Principles for Older Persons*) được Đại Hội đồng Liên Hợp Quốc thông qua theo Nghị quyết 46/91 ngày 16/12/1991, có lẽ là văn kiện rõ ràng, tập trung và quan trọng nhất được Đại Hội đồng thông qua liên quan đến quyền của người cao tuổi. Các nguyên tắc này liên quan đến việc bảo đảm sự độc lập (Nguyên tắc số 1 đến 6), sự tham gia (Nguyên tắc số 7, 8 và 9), chăm sóc (Nguyên tắc số 10 đến 14), sự tự chủ (Nguyên tắc số 15 và 16) và phẩm giá của người cao tuổi (Nguyên tắc số 17 và 18).

Từ năm 1978, Đại Hội đồng đã có Nghị quyết 33/153 quyết định tổ chức Hội nghị thế giới về Người cao tuổi vào năm 1982. Trong những thập niên tiếp theo, nhiều nghị quyết khác của Đại Hội đồng được ban hành nhằm thúc đẩy việc triển khai, thực thi các Kế hoạch Hành động mà hai hội nghị toàn cầu đã thông qua.³

Năm 1992, Đại Hội đồng đã thông qua tám mục tiêu toàn cầu về người cao tuổi cho năm 2001 và một hướng dẫn ngắn gọn để thiết lập các mục tiêu quốc gia. Cũng vào năm 1992, nhân dịp kỉ niệm lần thứ 10 ngày thông qua Kế hoạch hành động quốc tế Vienna, Đại Hội đồng đã thông qua Tuyên bố về người cao tuổi (*Proclamation on Ageing*), trong đó bao gồm các nội dung về: kêu gọi sự hỗ trợ sáng kiến của quốc gia về vấn đề người cao tuổi; phụ nữ cao tuổi được nhận trợ giúp đầy đủ vì sự đóng góp to lớn nhưng không

---

³ Bao gồm các Nghị quyết: số 36 (20) về vấn đề người cao tuổi và tuổi già (1981); số 37(51) về vấn đề tuổi già (1982); số 45 (106) về thực thi Kế hoạch hành động về người cao tuổi (1990); số 46 (91) về thực thi Kế hoạch hành động về người cao tuổi (1991); số 47 (86) về thực thi Kế hoạch hành động về người cao tuổi: lồng ghép người cao tuổi vào phát triển (1992); số 48 (98) về thực thi Kế hoạch hành động về người cao tuổi (1993); số 49 (162) lồng ghép phụ nữ cao tuổi vào phát triển (1994); số 50 (141) về Năm Quốc tế về Người cao tuổi tiến đến một xã hội cho mọi lứa tuổi (1995); số 60/135: Tiếp theo Hội nghị thế giới lần hai về Người cao tuổi, 2006...

được công nhận của họ cho xã hội; nam giới cao tuổi được khuyến khích phát triển năng lực xã hội, văn hóa và tinh thần mà họ có thể bị hạn chế phát triển trong những năm tháng lao động kiếm sống; gia đình được hỗ trợ trong việc chăm sóc và tất cả các thành viên trong gia đình được khuyến khích hợp tác để chăm sóc người cao tuổi. Tuyên bố cũng quyết định chọn năm 1999 làm Năm Quốc tế Người cao tuổi, góp phần nâng cao nhận thức của cộng đồng nhân loại về việc quan tâm đến người cao tuổi, thúc đẩy các trao đổi, đối thoại, nghiên cứu và trao đổi thông tin.

Năm 2010, Đại hội đồng thông qua Nghị quyết 65/182, một mặt tái khẳng định lại vai trò qua trọng của Kế hoạch Hành động Madrid, mặt khác kêu gọi các quốc gia đẩy mạnh việc phổ biến, tuyên truyền, hợp tác thực thi Kế hoạch Hành động này. Nghị quyết này cũng thành lập Nhóm Công tác mở về Người cao tuổi (*The Open-Ended Working Group on Ageing - OEWGA*). Nhóm được giao nhiệm vụ nghiên cứu khuôn khổ quốc tế về các quyền của người cao tuổi, xác định các khoảng trống và phương thức tốt nhất để khắc phục, bao gồm việc xem xét tính khả thi của các văn kiện và biện pháp khác. Đoạn 31 của Nghị quyết yêu cầu Tổng Thư ký nộp một báo cáo về tình trạng quyền của người cao tuổi tại mọi quốc gia trên thế giới.

Hội đồng Nhân quyền, cơ quan chịu trách nhiệm chính về nhân quyền của Liên Hợp quốc được thành lập năm 2006, trong các năm 2012 và 2013 đã ban hành hai nghị quyết chuyên đề về quyền của người cao tuổi.⁴ Nghị quyết năm 2013 đã phân tích sự cần thiết và đi đến quyết định thành lập vị trí Chuyên gia độc lập về sự thụ hưởng quyền con người của người cao tuổi (*Independent Expert on the enjoyment of all human rights by older persons - HROP*).

Tháng 5 năm 2014, lần đầu tiên, Hội đồng Nhân quyền đã bổ nhiệm bà Rosa Kornfeld-Matte (quốc tịch Chi-lê) làm Chuyên gia độc lập về sự thụ hưởng quyền con người của người cao tuổi. Đến nay, Chuyên gia độc lập đã công bố 4 báo cáo thường niên, cũng như đến thăm 6 quốc gia (bao gồm Singapore, Namibia, Costa Rica, Slovenia, Áo và Mauritius) để đánh giá việc thực thi quyền của người cao tuổi.⁵

3. Các văn kiện được thông qua tại hội nghị toàn cầu

---

⁴ Nghị quyết 21/23 (2012) và 24/20 (2013), cùng tên “về người cao tuổi”.

⁵ Các báo cáo thường niên bao gồm chuyên đề: Robot và quyền của người cao tuổi (2017), Sự tự chủ và chăm sóc người cao tuổi (2015)... Xem cụ thể tại: Independent Expert on the enjoyment of all human rights by older persons: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/OlderPersons/IE/Pages/IEOlderPersons.aspx>

Đến nay, đã có hai Hội nghị thế giới về Người cao tuổi được tổ chức vào các năm 1983 và 2002. Hội nghị thế giới lần thứ nhất về Người cao tuổi đã thông qua Kế hoạch Hành động Vienna về Người cao tuổi (*Vienna International Plan of Action on Ageing*) (1983).

Hội nghị thế giới về Người cao tuổi lần thứ 2 (năm 2002) mới thực sự trở thành bước ngoặt đáng kể, với kết quả là sự thông qua một kế hoạch toàn cầu rất toàn diện với tên gọi Kế hoạch Hành động Madrid về Người cao tuổi (*The Madrid International Plan of Action on Ageing*). Đây là lần đầu tiên các chính phủ liên hệ chủ đề người cao tuổi với các khuôn khổ khác về phát triển kinh tế, xã hội và quyền con người. Kế hoạch hành động này nhấn mạnh vai trò của các quyền:

“Việc thúc đẩy và bảo vệ tất cả các quyền con người và tự do cơ bản, bao gồm quyền phát triển, là điều thiết yếu cho việc tạo ra một xã hội dung hòa cho mọi lứa tuổi, trong đó người cao tuổi tham gia đầy đủ và không có sự phân biệt đối xử và trên cơ sở bình đẳng. Chống phân biệt đối xử dựa trên tuổi tác và phát huy phẩm giá của người cao tuổi là điều cơ bản để đảm bảo sự tôn trọng mà người cao tuổi xứng đáng hưởng. Việc thúc đẩy và bảo vệ tất cả các quyền con người và tự do cơ bản là rất quan trọng để đạt được một xã hội cho mọi lứa tuổi. Trong đó, mối quan hệ qua lại giữa các thể hệ và trong các thể hệ phải được nuôi dưỡng, nhấn mạnh và khuyến khích thông qua một cuộc đối thoại toàn diện và hiệu quả.” (đoạn 13)

Trung tâm của Kế hoạch Hành động Madrid là các khuyến nghị hành động được thiết kế để thúc đẩy đời sống của người cao tuổi ở ba lĩnh vực: I) Người cao tuổi và phát triển; II) Tăng cường sức khỏe và an sinh của người cao tuổi; III) Bảo đảm môi trường thuận lợi. Lĩnh vực Người cao tuổi và phát triển bao gồm 8 chủ đề (tham gia tích cực vào xã hội và phát triển, việc làm và lực lượng lao động cao tuổi, phát triển nông thôn, nhập cư và đô thị hóa, tiếp cận tri thức, giáo dục và đào tạo...). Lĩnh vực Tăng cường sức khỏe và an sinh bao gồm 6 chủ đề (tiếp cận các dịch vụ y tế bình đẳng và phổ thông, đào tạo nhân viên điều dưỡng và y tế, nhu cầu sức khỏe tâm thần của người cao tuổi, người cao tuổi và khuyết tật...). Lĩnh vực Bảo đảm môi trường thuận lợi bao gồm 4 chủ đề (nhà ở và môi trường sống, sao nhãng, lạm dụng và bạo lực...). Mỗi chủ đề trên lại bao gồm một số mục tiêu với rất nhiều hành động được khuyến nghị cho từng mục tiêu. Việc theo dõi, đánh giá Kế hoạch Hành động được giao cho Ủy ban Phát triển Xã hội (thuộc Ban Thư ký) của Liên Hợp quốc.

Đến nay, Kế hoạch Hành động Madrid về Người cao tuổi (2002) vẫn được coi là một căn cứ quan trọng quy mô toàn cầu thúc đẩy sự bảo vệ quyền của người cao tuổi. Nhà nước Việt Nam đã một số lần tái khẳng định cam kết của mình đối với kế hoạch này.⁶

II. THẢO LUẬN VỀ VIỆC HÌNH THÀNH CÔNG ƯỚC VỀ QUYỀN CỦA NGƯỜI CAO TUỔI

Việc hình thành một Công ước về quyền của người cao tuổi đã được thảo luận khá sôi nổi trong thập niên qua. Đặc biệt, với sự ra đời của Nhóm Công tác mở về Người cao tuổi (OEWGA) vào năm 2010, các cuộc thảo luận trở nên chính thức và tập trung hơn.⁷ Vào ngày 20/12/2012, Đại Hội đồng thông qua một nghị quyết về việc xem xét các đề xuất về một văn kiện pháp lý quốc tế thúc đẩy và bảo vệ quyền và nhân phẩm của người cao tuổi. Đây là điểm khởi đầu chính thức của các thảo luận ở Liên Hợp quốc về việc xây dựng công ước.

Sự ủng hộ hình thành Công ước không chỉ đến từ các tổ chức phi chính phủ, Cao ủy Nhân quyền Liên Hợp quốc,⁸ mà còn đến từ nhiều nhà nước.

Tuy nhiên, các tranh cãi vẫn đang tiếp diễn ở những vấn đề cơ bản nhất, bao gồm việc hình thành công ước như vậy có cần thiết không. Dưới đây là các luận điểm chính của những người ủng hộ việc xây dựng công ước:

---

⁶ Gần đây, Báo cáo “Bảo vệ và thúc đẩy Quyền con người ở Việt Nam” (Bộ Ngoại giao Việt Nam, 2017) tái khẳng định: “Nhằm cụ thể hóa việc thực hiện Luật Người cao tuổi, Chính phủ đã cam kết thực hiện Tuyên bố Chính trị và Chương trình hành động Madrid năm 2002, phù hợp với chính sách quốc gia và của Liên Hợp quốc về Người cao tuổi.” (trang 59).

⁷ Trước và sau thời điểm này cũng đã có một số diễn đàn, hội thảo về khả năng hình thành một Công ước về quyền của người cao tuổi do giới xã hội dân sự hoặc học thuật tổ chức. Trong đó có Hội thảo “Tính khả thi của một Công ước về quyền của người cao tuổi” (“*The Feasibility of a Convention on the Rights of Older Persons*”), do Global Action on Aging (GAA), một tổ chức phi chính phủ có trụ sở tại New York, tổ chức năm 2010; Hội thảo “Một Công ước Liên Hợp quốc về quyền của người cao tuổi: chúng ta có thực sự cần và sẽ đạt được điều gì?” (“*A United Nations Convention on the Rights of Older Persons: Do We Really Need One and What Could it Achieve?*”) do Trung tâm Luật So sánh và Công pháp (Centre for Comparative and Public Law), Khoa Luật, Đại học Hong Kong tổ chức tháng 11/2015...

⁸ Bao gồm bà Cao ủy Nhân quyền Navi Pillay, vào năm 2014: UN Human Rights Chief offers her support for a new Convention on the rights of olderpersons, 8/4/2014: <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/RightsOfOlderPersons.aspx>

- Dân số thế giới ngày càng già đi, sự phân biệt đối xử với người cao tuổi ngày càng gia tăng. Sự phân biệt đối xử có thể là trực tiếp (chẳng hạn như từ chối ký hợp đồng lao động vì lý do “quá già”), hoặc gián tiếp. Các vi phạm các quyền cụ thể cũng ngày càng đa dạng về hình thức, mức độ. Người cao tuổi đang đối diện sự bỏ mặc và vi phạm cả về thể chất và tâm lý. Sự bảo vệ đối với họ trở nên cần thiết hơn.

- Các văn kiện hiện có về người cao tuổi không mang tính ràng buộc pháp lý và hiện chưa có cơ chế để bảo vệ quyền của người cao tuổi. Kế hoạch Hành động Madrid (2002) dù rất toàn diện, hữu ích cho các nhà hoạt động chính sách, tổ chức phi chính phủ tham khảo để định hướng các hoạt động liên quan đến người cao tuổi. Tuy nhiên, văn kiện này không ràng buộc và không đề ra các nghĩa vụ cho nhà nước. Do đó, cần có một công ước cũng như một Báo cáo viên đặc biệt chịu trách nhiệm về chủ đề.⁹

- Quy định của pháp luật quốc gia và khu vực là không đủ. Cạnh đó, các chuẩn mực nhân quyền hiện có cũng chưa đủ để bảo vệ trọn vẹn quyền của người cao tuổi. Trong khi một số người cho rằng Công ước về quyền của người khuyết tật (CRPD) đủ để bảo vệ quyền của người cao tuổi, nhiều người phản đối vì cho rằng đơn giản là không phải người cao tuổi nào cũng là người khuyết tật, việc đồng nhất này rất nguy hại vì gây thêm định kiến đối với người cao tuổi...¹⁰

- Kinh nghiệm thực tiễn cho thấy các văn kiện bảo vệ cá quyền cụ thể của các nhóm riêng biệt (như phụ nữ, trẻ em, người khuyết tật) là những “hỗ trợ vô giá” để tập trung chú ý và hành động của thế giới đối với nhóm đang đối diện rủi ro.¹¹ Một công ước còn giúp làm rõ hơn các nghĩa vụ của nhà nước, tăng cường trách nhiệm giải trình (thông qua báo cáo định kỳ)...

---

⁹ HelpAge International, *Why it's time for a convention on the rights of older people* (Position paper), 2009.

¹⁰ Bill Mitchell, *Toward a Convention on the Rights of the older person*, (Human rights and social justice: shifting client control ADA Australia National Conference, 23-24 March 2017, Gold Coast, Australia).

¹¹ UN Human Rights Chief offers her support for a new Convention on the rights of older persons, 8/4/2014:
<http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/RightsOfOlderPersons.aspx>

Ngược lại, các lập luận cho rằng chưa cần thiết có riêng một công ước về quyền của người cao tuổi đã được nêu ra là:

- Các quy định của pháp luật quốc gia, khu vực và các chuẩn mực nhân quyền hiện có là đủ để bảo vệ quyền của người cao tuổi;
- Việc tiến tới đồng thuận về nội dung của một công ước sẽ rất phức tạp và tốn nhiều thời gian, CRPD đã mất 20 năm để hoàn thiện...

Để cho tuổi già không là nỗi lo lắng, như khẩu hiệu “Chào đón tuổi già, đừng sợ nó” (“*Celebrate ageing, do not fear it*”) nêu trên logo tại trang tin điện tử của Văn phòng Cao ủy Nhân quyền Liên Hợp quốc, mỗi gia đình, cộng đồng, quốc gia có rất nhiều việc phải làm. Việc củng cố các chuẩn mực quốc tế bảo vệ người cao tuổi cần sự chuẩn bị, nghiên cứu thấu đáo và đóng góp từ mọi quốc gia, bao gồm cả sự đóng góp từ các chuyên gia, tổ chức xã hội dân sự và cơ quan nhà nước Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bình luận chung số 6 (năm 1995) của Ủy ban các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa (CESCR)
2. Khuyến nghị chung số 27 (năm 2010) của Ủy ban về xóa bỏ mọi hình thức phân biệt đối xử chống lại phụ nữ (CEDAW)
3. Israel Doron & Kate Mewhinney (Biên tập), *The Rights of Older Persons: Collection of International Documents*, Jerusalem, 2007
4. Bill Mitchell, *Toward a Convention on the Rights of the older person*, (Human rights and social justice: shifting client control ADA Australia National Conference, 23-24 March 2017, Gold Coast, Australia): <https://social.un.org/ageing-working-group/documents/eighth/TowardsConvention.pdf>
5. HelpAge International, *Strengthening Older People's Rights: Towards a UN Convention: A resource for promoting dialogue on creating a new UN Convention on the Rights of Older Persons*, <https://social.un.org/ageing-working-group/documents/Coalition%20to%20Strengthen%20the%20Rights%20of%20Older%20People.pdf>

6. HelpAge International, *Why it's time for a convention on the rights of older people* (Position paper), 2009